

ВИСНОВОК

наукового керівника

щодо дисертації Лазаренка Максима Ігоровича

на тему: «Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій в аграрному секторі національної економіки» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Лазаренко М.І. за період навчання в аспірантурі проявив себе як цілеспрямований, наполегливий та вдумливий здобувач. Має хист до наукової роботи.

Аспірантом Лазаренком М.І. повністю виконано індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи.

В межах виконання індивідуального навчального плану здано усі передбачені освітньо-науковою програмою екзамени і заліки, пройдено у повному обсязі педагогічну практику.

Аспірантом Лазаренком М.І. здобуто глибокі знання зі спеціальності «Економіка», набуто практичні навички та сформовано інтегральну компетентність: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Проявив себе наполегливим, відповідальним науковцем, своєчасно виконував усі розділи індивідуального навчального плану, відвідував лекції та семінарські заняття, які проводили науково-педагогічні працівники факультету. Аспірант Лазаренко М.І. оволодів загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду.

Під час виконання освітньо-наукової програми Лазаренко М.І. набув універсальних навичок дослідника, зокрема: усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою та англійською мовами; застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності; організації та проведення навчальних занять.

Лазаренко М.І. здобув мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів власної наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

Аспірант Лазаренко М.І. здобув необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провів власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

Відповідально ставився до поставлених завдань. Зокрема, своєчасно і в повному обсязі провів усі види досліджень із застосуванням сучасних та інформативних методів дослідження.

Дисертація виконана на актуальну тему в межах планової теми НДР кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету «Радикальна невизначеність як імператив інституційних трансформацій господарської системи» (номер державної реєстрації 0124U001667), де особисто автором проаналізовано властивості еволюції глобального регуляторного середовища ТНК в контексті радикальної невизначеності.

В процесі дослідження отримано низку наукових результатів, які у своїй сукупності забезпечили розв'язання актуального наукового завдання розкриття

впливу транснаціональних корпорацій на національний аграрний сектор. Серед цих результатів слід відзначити наступні:

- Запропоновано концептуальну модель державного регулювання діяльності ТНК, що інтегрує аналітичне забезпечення та механізми державного управління з метою зміцнення економічної безпеки. Модель передбачає системний моніторинг і оцінку загроз, їх прогнозування та визначення стратегічних пріоритетів розвитку. Визначальну роль відіграє держава як координатор процесів планування, реалізації та контролю управлінських рішень. Забезпечується адаптивність системи через механізми зворотного зв'язку та орієнтацію на превентивне реагування;

- Обґрунтовано концепцію інституційної архітектури партнерства держави і ТНК у сфері АПК, що базується на стратегічній взаємодії суб'єктів. Державне регулювання трактується як полісистемний механізм ідентифікації, систематизації та раннього виявлення загроз. Концепція формує аналітичну основу для прогнозування ризиків і визначення інструментів їх нейтралізації. Це забезпечує впровадження превентивних заходів для підвищення стійкості аграрного сектору;

- Науково-концептуальні засади формування системи інституційного регулювання економіки, що передбачають поєднання протекціоністських механізмів державної політики з принципами сталого розвитку. Акцент зроблено на оцінюванні ефективності регуляторного впливу у сфері економічної безпеки та розвитку методичних підходів до моніторингу глобалізаційних викликів. Це забезпечує формування стратегічних орієнтирів державного регулювання економічної безпеки;

- Класифікацію транснаціональних аграрних компаній шляхом інтеграції критеріїв форм взаємодії, галузевої спеціалізації та рівня локалізації виробництва. Такий підхід дозволяє більш комплексно оцінити їх роль у забезпеченні стійкості внутрішнього ринку. Запропонована класифікація створює підґрунтя для впровадження диференційованих інструментів державного регулювання;

- Підхід до оцінювання впливу діяльності ТНК на розвиток аграрного сектору, що базується на комплексному врахуванні глобалізаційних і локалізаційних ефектів. Передбачено ідентифікацію ключових каналів впливу, зокрема інвестиційно-технологічних, ринкових та інституційних. Це дозволяє обґрунтовувати вибір диференційованих регуляторних інструментів залежно від рівня інтеграції ТНК у національну економіку;

- Підхід до трактування сутності ТНК як автономних інституційних центрів постіндустріальної глобальної економіки, що поєднують виробничі та регуляторні функції. Обґрунтовано їх здатність до «експорту інститутів» і формування власних стандартів та цифрових екосистем. Це розширює розуміння їх ролі та акцентує на необхідності інституційної адаптації державного регулювання;

- Теоретико-методичні засади аналізу взаємодії ТНК і національної економіки на основі синергетичної парадигми. Виявлено нелінійний характер впливу ТНК та можливість виникнення кумулятивних ефектів у розвитку аграрного сектору. Обґрунтовано, що ефективне державне регулювання сприяє формуванню позитивного синергетичного ефекту та підвищенню стійкості економіки;

- Підхід до оцінювання ефективності участі ТНК в аграрному секторі через інтеграцію макро- та мікроекономічних показників. Це дозволяє виявляти

дисбаланси між фінансовими результатами корпорацій і їхнім впливом на розвиток галузі та сільських територій. Запропонований підхід формує основу для вдосконалення регуляторної політики та застосування диференційованих стимулів.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження Лазаренко М. І. полягає в тому, що вони поглиблюють наукові уявлення стосовно необхідних інституційних змін регуляторної політики діяльності транснаціональних корпорацій, що спрямоване на їх перетворення на бустер розвитку української економіки. Основні положення та розробки дисертації можуть бути використані Міністерством економіки, довілля та сільського господарства України при вирішенні проблем відновлення та розвитку аграрного сектору шляхом інтеграції запропонованої системної моделі регулювання та інституційної архітектури партнерства у державну інвестиційну політику.. Об'єднані територіальні громади, можуть застосовувати матеріали роботи при формуванні програм залучення прямих іноземних інвестицій та налагодженні співпраці з транснаціональними компаніями у питаннях соціальної відповідальності бізнесу, розвитку місцевої інфраструктури та підтримки малих і середніх підприємств через кластерні ініціативи.

Матеріали дисертації також можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін та подальші науково-дослідні роботи у сфері міжнародної економіки, інвестиційної діяльності та регулювання аграрного ринку.

Дисертація Лазаренка М.І. є самостійним науковим дослідженням, яке має високий теоретичний рівень і практичну спрямованість. Здобувачем повністю дотримано принципи академічної доброчесності.

Матеріали дисертації викладено послідовно й логічно, з дотриманням наукового стилю.

Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти або наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (з наступними змінами), а також вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Враховуючи вищезазначене, вважаю, що дисертаційне дослідження Лазаренка Максима Ігоровича на тему «Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій в аграрному секторі національної економіки» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, а її автор — Лазаренко Максим Ігорович — може бути допущений до наступних етапів експертизи та заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Науковий керівник:

в. о. зав. кафедри економічної теорії
та економічних методів управління
економічного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
академік НАН України, д.е.н., професор

Андрій ГРИЦЕНКО

ГРИЦЕНКО АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ГРИЦЕНКО АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ
РНОКПП	1757000438
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	07:29:52 04.06.2026
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000001B31A6019AF55C06
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований